

LUKIJATUTKIMUS

Kiitos kaikille *Tieteessä tapahtuu* -lehden lukijakyselyyn osallistuneille. Lehden viime numerossa ollut lukijakysely tuotti yhteensä 140 vastausta, joista verkossa kyselyyn vastasi 79 % ja paperisen version palautti 21 %. Vastaajista miehiä oli 71 % ja naisia 29 %. Korkeakoulututkinnon oli suorittanut 80 % vastaajista, opiskelijoiden edustaessa 11 % kyselyyn vastanneista. Suurin osa vastanneista (53 %) luki lehden kotona. Lukumuotona painettu lehti pitää pintansa 64 %:n lukiessa lehensä ainoastaan painettuna. Verkkolehdellekkin on kysyntää, 38 %:n lukiessa ainoastaan verkkoversiota. Tieteellisiin seuroihin kuului 35 % vastanneista; eri seuroja oli edustettuina yhteensä yli 40, kattavasti kaikilta tieteenaloilta. Yleisesti ottaen lehteä pidettiin asiantuntevana ja ajankohtaisena.

Vastauksia käytetään lehden lukijaprofiilin tarkasteluun sekä ennen kaikkea lehden kehittämiseen. Vastanneiden kesken arvotaan viisi lahjakorttia eri kustantamoiden kirjakauppoihin. Niistä ilmoitamme suoraan arvonnän voittajille.

EETTINEN ENNAKKOARVIOINTI LAAJENE

Opetusministeriön asettama Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut vuoden 2009 aikana ehdotuksen ihmistieteisiin luettavien alojen (humanistinen, yhteiskuntatieteellinen ja käytätymistieteellinen tutkimus) eettistä ennakkoarviointia varten. Opetusministeriö on hyväksynyt järjestelmän, jonka periaate on sama kuin neuvottelukunnan vuodelta 2002 olevissa ohjeissa *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitleminen*.

Ehdotettu ennakkoarviointi koski vain tarkoin määriteltyjä tutkimusasetelmia (esim. jos tutkimuksessa puututaan tutkittavien fyysiseen koskemattomuuteen). Ennakkoarviointi voidaan toteuttaa myös, jos tutkimuksen julkaisufoorumi, rahoittaja tai kansainvälinen yhteistyötaho sitä edellyttää. Valtaosa tutkimuksesta voitaisiin tehdä edelleen ilman eettistä ennak-

koarviointia. Neuvottelukunta ehdottaa, että neuvottelukunnan aikaisempiin ohjeisiin sitoutuneet yliopistot ja tutkimusorganisaatiot järjestävät uuden suosituksen (ks. www.tenk.fi) mukaisen ennakkoarvioinnin parhaaksi katsomallaan tavalla. Mikäli eettisten kysymysten käsittelyyn ei ole elimiä, eettisiä toimikuntia voidaan perustaa organisaatiokohtaisesti tai alueellisesti yhteistyössä.

FIDIPro-PROFESSORIT

Finland Distinguished Professor (FiDiPro) -ohjelma on Suomen Akatemian ja Tekesin yhteinen rahoitusohjelma, joka tarjoaa yliopistoille ja tutkimuslaitoksille mahdollisuuden palkata ulkomaisia tai pitkään ulkomailla työskennelleitä suomalaisia huippututkijoita määräajaksi Suomeen. Ohjelma aloitettiin vuonna 2006. Suomen Akatemian tekemän selvityksen mukaan FiDiPro-ohjelmalla on merkittävä rooli tutkimusorganisaatioiden kansainvälistymisen edistämässä. Professuurit ovat myös selkeästi vahvistaneet yliopistojen määrittämiä vahvuusalueita. Havainnot käyvät ilmi erikoistutkija **Timo Kolun** tekemästä kyselytutkimuksesta, joka tehtiin FiDiPro-rahoitusta Akatemiasta saaneiden tutkimushankkeiden vastuuhenkilöille.

TIEDEVIESTINNÄN KOULUTUS

Työkseen tieteestä viestiviä ammattilaisia on Suomessa koulutettu vuodesta 2001 lähtien Oulun yliopistossa, jossa on tiedeviestinnän maisteriohjelma. Helsingissä tiedeviestinnän koulutus alkoi kaksi vuotta myöhemmin. Siellä opetus ei johda erilliseen tutkintoon, vaan eri tiedekuntien jatko-opiskelijat voivat liittää opintonsa osaksi tohtorintutkintojaan. Vaasan yliopistossa on tiedeviestinnän opintojakso ja avoimen yliopiston opintoja. Tampereen yliopistossa on lyhytkestoista täydennyskoulutusta.

Tuula Vainikainen on koonnut *Tiedetoimitaja*-lehden (2–3/2009) tietoa tiedeviestinnän

koulutuksesta ja tavoitteista, joista kertovat mm. alan opettajat ja opiskelijat. Oulun yliopiston professorin **Erkki Karvosen** mukaan tiedeviestinnän tavoitteeksi on nousemassa ”kaksisuuntainen viestintä, parhaassa tapauksessa tieteilijöiden ja kansalaisten dialogi”. Tiedetoimittaja on tässä dialogissa tärkeä välittäjä ja yhteyden rakentaja, ”kahden maailman kansalainen”.

AKATEEMISET BLOGIT

Jopa kaksi kolmasosaa kaikista Internetin käyttäjistä hyödyntää sosiaalisia verkostoja: lukee blogeja, vaihtaa kuulumisia Facebookissa, tallentaa videoita ja valokuvia sekä kuuntelee musiikkia. Tilastokeskuksen mukaan (2008) sadasta suomalaisesta netin käyttäjästä 90 käytti sähköpostia, 38 luki blogeja, 35 pikaviestitteli, 30 kirjoitti keskustelupalstoille tai uutisryhmiin, 18 soitti internetpuheluita ja 5 piti blogia. Blogilista.fi:n listalle oli viime keväänä rekisteröitynyt yli 23 000 blogia.

Akateemisia blogeja pitävät monet yhteisöt ja yksityishenkilöt. ”Akateemisen talousblogin” ovat perustaneet Helsingin kauppakorkeakoulun kansantaloustieteen laitoksen tutkijat. Sen osoite on <http://blog.hse-econ.fi/>. Sivun on ollut yllättävän suosittu, päivittäin 400–800 käyntiä eri IP-osoitteista. Siellä on ajoittain käyty varsin vilkasta keskustelua. Sivun tarkoituksena on välittää suurelle yleisölle taloustieteellistä näkemystä ajankohtaisiin asioihin. TSV:n verkkosivuilla on lista (<http://www.tsv.fi/jasenseurat>) jäsenseurojen nettisivuista. Niiltäkin voi löytyä kiinnostavia blogeja.

VALTUUSKUNNAN JUHLAPÄIVÄ

Tieteellisten seurain valtuuskunta piti 30.9.2009 syyskokouksen ja juhlaseminaarin, jonka jälkeen oli vastaanotto. Valtuuskunta täytti 110 vuotta. Siihen kuuluu nykyään 251 tieteellistä seuraa kaikilta tieteen aloilta.

Juhlaseminaarissa ”Publish or perish – miten ja kenen ehdoilla?” tarkasteltiin tieteellisen julkaisutoiminnan näkymiä. Seminaarin päävieras oli yhdysvaltalainen fyysikko ja päätoimittaja **Martin Blume**. Tutkimusta ei voi olla ilman jul-

kaisuja, mutta julkaisujen luonne tulee muuttumaan. Blume nosti esiin avoimen verkkojulkaisemisen ongelmat. Ne tulevat näkyviin muun muassa julkaisemisen taloudessa, tieteellisten artikkeleiden vertaisarvioinnissa ja tekijänoikeuksien kunnioittamisessa. Seminaarissa vertailtiin kansainvälistä ja kotimaista julkaisemista ja painotettiin myös suomenkielisen julkaisutoiminnan merkitystä, josta myös **Auli Hakulinen** kirjoittaa tässä lehdessä.

Valtuuskunta hyväksyi syyskokouksessaan viisi hallituksen jäsentä kolmivuotiskaudeksi 2010–12. Hallituksessa jatkavat professori **René Gothóni** (Finska Vetenskaps-Societeten – Suomen Tiedeseura) ja professori **Juhani Keinonen** (Suomen Fyysikkoseura). Uusia jäseniä ovat professori **Ulla-Maija Kulonen** (Suomalais-Ugrilainen Seura), professori **Pirjo Markkola** (Suomen Historiallinen Seura) ja professori **Harry Schulman** (Suomen Maantieteellinen Seura).

UUDEN TIEDEKIRJA -RAATI

Vuoden tiedekirja -palkinto myönnetään vuosittain edellisenä vuonna ilmestyneelle ansiokkaalle suomalaiselle tiedekirjalle. Palkinnon myöntävät Tieteellisten seurain valtuuskunta ja Suomen tiedekustantajien liitto, joka myös rahoittaa palkinnon saamistaan kopiointikorvauksista.

Vuonna 2009 ilmestyneitä kotimaisia tiedekirjoja arvioi raati, johon kuuluvat filosofian tohtori **Maarit Leskelä-Kärki** (Turun yliopisto), professori **Juha Pekka Lunkka** (Oulun yliopisto) ja professori **Pauliina Raento** (Helsingin yliopisto). Raadin sihteerinä toimii tiedotuspäällikkö **Ilari Hetemäki** Tieteellisten seurain valtuuskunnasta. Palkinto luovutetaan TSV:n kevätkokouksen yhteydessä maaliskuun lopulla. Raadin sihteerille voi tehdä ehdotuksia palkittavasta kirjasta.

Ilari Hetemäki